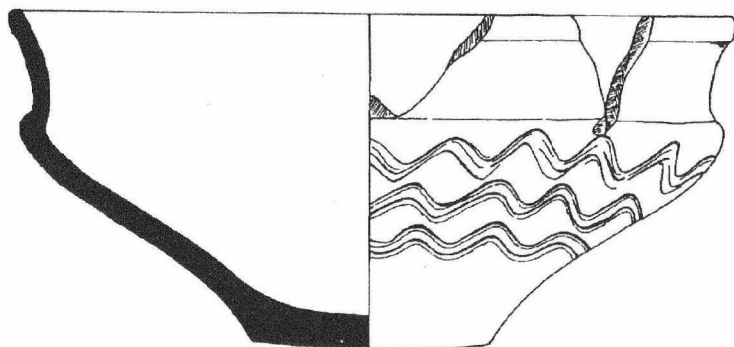


ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1991



BRNO 1993

bude podle možností i nadále pokračovat, ale již teď je jasné, že hrad bude patřit mezi jedny z nejzajímavějších a nejdůležitějších lokalit svého druhu v našich zemích.

Literatura

KOHOUTEK, J. 1985: Hrad Lukova - současný stav výzkumu, *Archaeologia Historica* 110, 309 - 321

Fortsetzung der Grabungen auf der Burg Lukov in den Jahren 1990 und 1991. Im Verlaufe der weiteren Grabungssaisonen gelang es im Areal der Lukover Burg weitere Überreste einer spätromanischen Architektur abzudecken und wenigstens teilweise den Grundriß der ältesten Bauphase aus der Zeit vor der Mitte des 13. Jahrhunderts zu erfassen. Hierher gehört der Torso eines prismatischen Türmchens, die Überreste des Innen- und des Außenwalles und das interessante Gebilde eines Grats der spätromanischen Wallmauer mit eingebautem Türmchen, der den ursprünglichen Eintritt in die älteste Burg deckte. Gleichzeitig wurde auch die ältere Besiedlung der Lokalität aus der späten Bronzezeit bestätigt.

PRVNÍ ETAPA VÝZKUMU V AREÁLU HRADU SOVINCE (okr. Bruntál)

JIŘÍ KOHOUTEK, AÚ ČSAV Brno

Rozsáhlé rekonstrukční práce, které byly v posledních letech na Sovinci realizovány, byly podnětem k zahájení archeologického výzkumu, který by objasnil počátky vzniku hradu a jeho následný vývoj.

Lokalita se nachází na katastru obce Sovinec, okr. Bruntál a situována je na výrazné ostrožně, která je další osou orientována přibližně ve směru západ - východ. Vlastní jádro lokality tvoří skalnatá kupa (vápenec, pískovec), která byla v pozdějších fázích obklopena dalšími přístavbami, takže vznikl poměrně rozsáhlý areál (mj. vzniklo vlastně několik jednotek s pěti nádvořími). První písemná zpráva o hradě je z roku 1333, kdy je uváděn jako rodové sídlo Pavla a Voka ze Sovince. Za husitských válek byl hrad v držení kališnický orientované šlechty a do roku 1490 byl centrem významného panství, k němuž náleželo téměř dvacet osad. Roku 1492 získala hrad boční linie rodu, Pňovští ze Sovince, kteří jej ale roku 1540 byli nuceni prodat pánům z Boskovic. Po dalších držitelích v 16. století (Ederové ze Štávnic, Kobylkové z Kobylího) bylo panství po konfiskaci prodáno roku 1623 Řádu německých rytířů, v jehož majetku zůstal Sovinec až do doby druhé světové války.

Záchranný archeologický výzkum proběhl v prostoru vlastního hradního jádra a to především mezi osmibokým základem hlavní věže (bergfridu) a vnitřním pláštěm původní hradby hradního jádra. Postupně zde byly odstraněny zásepové vrstvy v délce kolem 20 m o průměrné celkové výšce kolem 3 m (výška zásepů stále klesala - v jižním úseku zkoumané části dosahovala jen 1,5 m). Byly rozlišeny celkem tři hlavní vrstvy zásepů, a to horní, která dosahovala mocnosti kolem 100 cm a obsahovala převážně nálezy ze 17. a 18. století (kuchyňská keramika, glazované barokní kachle s různou reliéfní výzdobou apod.). Pod touto vrstvou se rýsovala výrazná destrukce z kamenů různé velikosti, úlomků cihel a vápenné malty a obsahující menší kolekci archeologických nálezů z přelomu 16. a 17. století. Tato střední vrstva nepochybně souvisela s výrazným poškozením hradu v roce 1643, kdy byl dobyt švédskými vojsky generála Torstensonova. Spodní vrstva, dosedající místy již na původní skalní podloží, byla tvořena hnědě zbarveným hlinitým zásepem a dosahovala mocnosti až 140 cm. Zde byly zachyceny nálezy nepolévaných kachlů s heraldickým motivem a zlomky běžné keramické produkce z období první poloviny 16. století. Jen místy se těsně nad podloží podařilo zachytit zbytky požárové vrstvy, obsahující fragmenty šedé redukční hrnčiny z 15. století.

Další zkoumanou prostorou bylo přízemí jižního pozdněgotického paláce, kde byla položena zjišťovací sonda. Pod úrovní podlahy zde byla zachycena výrazná požárová vrstva, související patrně se švédskou vojenskou akcí, která překryla kulturní vrstvu s početnými nálezy renesančních kachlů s bohatou reliéfní výzdobou.

Souběžně se záchranným archeologickým průzkumem byla provedena předběžná stavebně historická analýza celkového hradního komplexu, která umožnila vypracovat sedm jednotlivých vývojových etap hradního areálu.

Die erste Grabungsetappe im Areal der Burg Sovinec. Im J. 1991 verlief die erste Etappe der archäologischen Untersuchung der Burg Sovinec im Rahmen ihrer kompletten Rekonstruktion. Die Grabung fand im Raume des eigentlichen Burgkernes, zwischen dem Bergfried (Berchfrit) und der ursprünglichen Umfangs-Wallmauer statt. In diesem Areal wurden die Schutteinstürze entfernt, wobei es gelang einige stratigraphischen Schichten mit Material vom Ende des 15. Jh. bis in das 18. Jahrhundert zu unterscheiden. Bei der weiteren Erforschung stellte man eine Brandschicht aus dem J. 1643 fest, als die Burg das schwedische Heer eroberte.

VÝZKUM STŘEDOVĚKÉ TVRZE V TLUMAČOVĚ (okr. Zlín)

JIŘÍ KOHOUTEK, AÚ ČSAV Brno

V rámci připravované rekonstrukce tzv. panského domu v Tlumačově, okr. Zlín zde došlo k částečnému zjišťovacímu archeologickému výzkumu. Vedle dokladů o osídlení tohoto prostoru již v neolitu (kultura MMK) se podařilo zachytit ve dvou zjišťovacích sondách zbytky zdiva původního objektu starší stavby. Zdivo bylo z nepravidelně řádkovaného lomového kamene a korespondovala s ním kulturní vrstva, obsahující keramické nálezy, datovatelné od 14. a 15. století. Do této vrstvy byly později zapuštěny jednoduché kostrové pohřby, které souvisely s rozšiřováním staršího hřbitova kolem kostela sv. Martina a to po zániku nově objevené stavby. Celý tento horizont překrývaly vrstvy s pozůstatky zástavby z nepálených cihel, která v těchto místech existovala v 16. a 17. století.

Za nejdůležitější přínos výzkumu lze považovat prokázanou existenci staršího předchůdce tzv. panského domu, jehož lze s největší pravděpodobností ztotožnit s pozůstatky feudálního sídla, zmiňovaného v písemných pramenech na poč. 16. stol., jehož lokalizace doposud nebyla známa.

Erforschung einer mittelalterlichen Feste in Tlumačov (Bez. Zlín). Die Feststellungsgrabung in Tlumačov verlief im Juni 1991. Dabei wurden Gemäuerüberreste des mittelalterlichen Vorgängers des heutigen Objektes - sog. Herrenhauses abgedeckt. Man kann annehmen, daß es gelang den Ort des feudalen Sitzes zu lokalisieren, der bisher nur aus schriftlichen Quellen bekannt war.

ZJIŠŤOVACÍ A PŘEDSTIHOVÝ VÝZKUM V AREÁLU FRANTIŠKÁNSKÉHO KLÁŠTERA V UHERSKÉM HRADIŠTI (okr. Uherské Hradiště)

ROBERT SNÁŠIL, Slovácké muzeum Uherské Hradiště

Výzkum, jemuž předcházela stavebně-historický průzkum SÚRPMO Praha střediska 11 v Brně (ELIÁŠ 1982), vyvolaný stavebními úpravami probíhajícími nepravidelně po dobu více deseti let, byl uskutečněn Slováckým muzeem na Františkánské (původně Židovské) ulici v areálu františkánského kláštera, parc. č. 146/2, v době od 1. 8. do 10. 10. 1991. Klášter se nachází v severní části historického jádra Uherského Hradiště, při bývalé městské zdi. Kartografická lokalizace: Plán města Uherské Hradiště 1 : 10 000, čtverec E 7, ve čtverci 35 mm od jeho západního okraje, 0 mm od severního okraje. Výzkum se soustředil jednak do prostoru rajského dvora, jednak do východního a severního suterénu barokní kvadratury.

Dílečnými sondami bylo zjištěno intenzivní středohradištní osídlení prezentované kromě kulturní vrstvy a druhotně uloženými artefakty v barokních a mladších navázkách a zásypech, částí prozkoumaného jámového sídlištního objektu. Z jeho obsahu je třeba zmínit se o 160 ks (po slepení a částečném doplnění) větších i menších částech keramických nádob, z nichž menší podíl nese výrazné znaky předvelkomoravské keramiky tzv. podunajského typu. Objekt dále obsahoval vedle struskovité hmoty i parohový mímě konický a půlkruhovitě tvárněný předmět s povrchem příčně pojednaným hlubokým hustým vruborezem. Předmět je předběžně interpretován jako polovina obložení rukojeti meče. K neméně zajímavým nálezům z téhož objektu náleží rovněž parohový, tentokrát dutý

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1991

<i>Vydává:</i>	Archeologický ústav Akademie věd ČR Brno Královopolská 147
<i>Odpovědný redaktor:</i>	Dr. Jaroslav Tejral
<i>Redakce:</i>	Dr. Eduard Droberjar (vedoucí redaktor) Dr. Lumír Poláček, Dagmar Vorlíčková
<i>Překlady:</i>	Dr. R. Tichý, E. Tichá
<i>Kresby:</i>	A. Krechlerová a autoři příspěvků
<i>Na titulním listě:</i>	germánská miska ze 2. stol. z Dubňan
<i>Tisk:</i>	Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
<i>Evidenční číslo:</i>	ÚVTEI-73332
<i>Vydáno jako rukopis:</i>	450 kusů